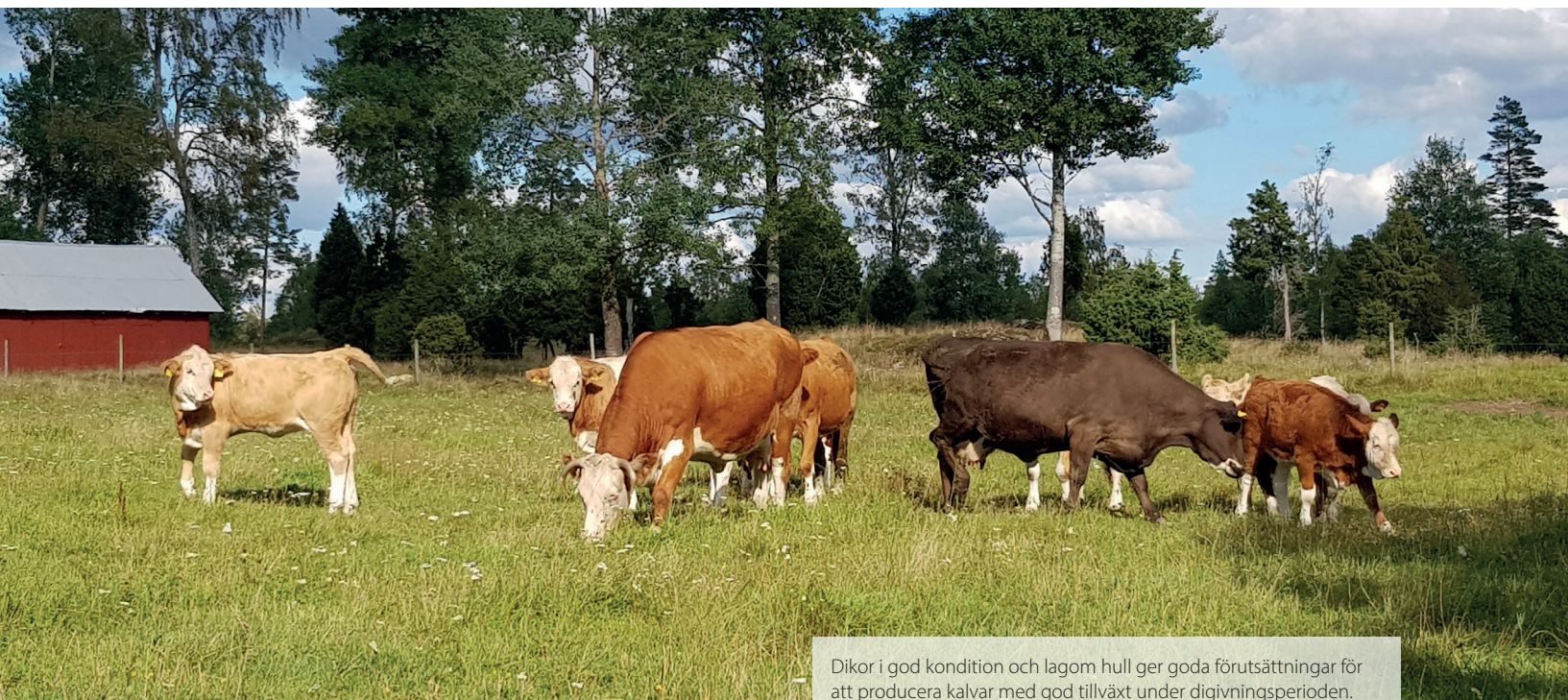
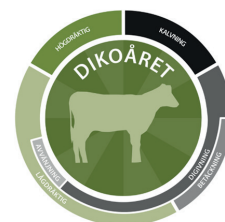

Dikor i god kondition och lagom hull ger goda förutsättningar för att producera kalvar med god tillväxt under digivningsperioden. Regelbunden hullbedömning ger dig underlag för att gruppera och styra utfodringen för ett effektivt utnyttjande av resurserna.

Hull hos dikor

Förväntningarna på dikon är flera; hon ska föda en kalv, ta hand om den och producera mjölk så att den når en god avvänjningsvikt vid lämplig ålder, vanligen 6-7 månader. Under tiden hon har sin kalv ska hon bli dräktig igen och därmed följa besättningens kalvningsplanering, som ofta är 12 månaders kalvningsintervall.

Foderkostnaderna utgör ofta i storleksordningen en fjärdedel till en tredjedel av kostnaderna för dikon. När kon producerar som förväntat och omsätter fodret till kalv och mjölk för tillväxt är det inte så stora delar som kon kan lastas för, då är det mer relevant att se över sina kostnader för foderproduktion och foderhantering – inklusive spill – faktorer som man som djurägare behöver hålla ögonen på.

Det finns viktiga och värdefulla rutiner i en dikobesättning som kan ses som hjälpmedel för fodereffektiviteten och foderekonomi i besättningen. Visserligen är det inte enbart fodret som påverkar de egenskaper man följer, utan naturligtvis påverkar även faktorer som besättningens genetiska material, byggnader och hälsostatus, men

målen med de olika faktorerna är ändå oftast detsamma: att kon ska producera en bra kalv om året.

En sådan viktig rutin är Hullbedömning. Genom att följa och hålla ett lämpligt hull på dikon kan man reglera så kon får tillräckligt mycket foder av lämplig kvalitet. Genom att bedöma hullet på de enskilda korna får man kunskap om och underlag så att man kan utfodra korna på rätt sätt, både vad gäller mängd och kvalitet. Vidare är det värdefullt att se på hullet i besättningen som helhet. Om det är stor spridning i besättningen, med såväl kor i höga som låga hullpoäng visar det ofta att fördelningen av foder till gruppen eller besättningen inte är optimal.

Varför är då hullet viktigt?

Fruktsamhet & Brunst

En motor i många dikobesättningar är att korna kalvar med 12 månaders kalvningsintervall. För att kunna uppnå detta behöver kon bli dräktig inom 3 månader efter kalvning. Kor som är i för låg hullklass vid kalvning, under hullpoäng 2,5, har visats ha längre tid till ny dräktighet än kor som är i hullklass 2,5-3. Magra kor dröjer längre med att visa brunst efter kalvning än kor i normalt hull. Sen och dålig brunst ger ett försämrat dräktighetsresultat, i synnerhet hos de yngre korna.

Dräktighetsresultatet påverkas också om kon är i stigande eller avtagande hull vid betäckningstillfället. Kor som går från hullklass 2 vid kalvning till hullklass 3 vid betäckning har visat ett bättre dräktighetsresultat än kor som går från klass 4 till klass 3 under samma period. Det beror på att ett avtagande hull signalerar till kon att hon går mot sämre tider varför det inte är lämpligt att bli dräktig igen.

Kor prioriterar näringen i det foder hon äter i följande ordning:

En diko som fullföljer dräktighet, producerar mjölk till sin kalv, lätt tar sig dräktig och håller förväntad storlek och rätt hull är värdefull i besättningen.

Kalvningsförmåga

Ett högt hull (hullklass 4-5) riskerar att orsaka förlossningskomplikationer, då fett inlagras runt förlossningsvägarna och gör dem trängre.

En ko som har för lågt hull vid kalvning kan å andra sidan ha svårt att orka med den påfrestning det innebär att föda en kalv.

Råmjölk

Magra kor producerar mindre mängd råmjölk, och dessutom har råmjölken sämre kvalitet. Kalvarna har också generellt sett lägre födelsevikter och är svagare. Resultatet blir en kalv som reser sig senare efter kalvning och som är känsligare för infektioner.

Hullbedömning – så gör du

- Tryck med handen på ryggen för att avgöra om ländkotornas torn- och sidoutsnitt går att känna.
- Kontrollera hur mycket fett som täcker revbenen genom att dra handflatan över dem. Känns det som om handen "rullar" över revbenen börjar de täckas med fett och går det inte att hitta revbenen överhuvudtaget är fettlagret tjockt.
- Känn kring svansfästet. Går det inte att känna något fett där är de för magra.
- Känn även på dröglappen om det finns någon fettinlagring där
- Studera lärmuskulaturen för att bedöma muskelansättningen. Djur i de lägre hullklasserna har mer eller mindre insjunkna lår.

Sträva efter Hullklass 3 vid kalvning!

	1	2	3	4	5
Synliga revben	Alla	2-5	0-1	nej	nej
Synlig ryggrad & utskott	++	+	nej	nej	nej
Fet i dröglapp	nej	nej	(nej)	+	++
Fet vid svansfäste	nej	nej	något	+	++
Muskelförlust	+	(+)	nej	nej	nej

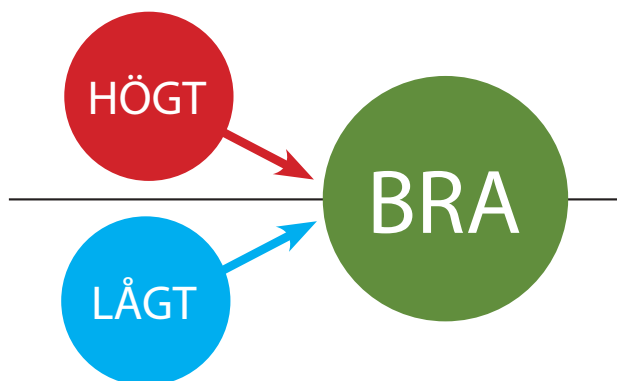
På www.gardochdjurhalsan.se finns en film som visar hur du går tillväga för att hullbedöma dikor.
www.gardochdjurhalsan.se/artikel-projekt-informationsmaterial-till-dikoproducenter/

Reglera hullet – Besättningsnivå

Om hullet i besättningen som helhet är för högt eller för lågt behöver man göra regleringar i utfodringen som ger effekt för alla djur.

Åtgärder:

HÖGT	- Lägre näringsinnehåll i grovfodret/ Begränsa vallfodergivan, komplettera med t ex halm - Senare installning av korna från bete
------	--

LÅGT	- Fri tillgång på grovfoder - Högre näringsinnehåll i grovfodret - Tidigare avvänjning av kalvarna - Tidigare installning från bete - Tillskottsutfodring av kalvarna på bete - Parasiter?
------	--

Reglera hullet – Individnivå

Om enskilda kor har för högt eller för lågt hull behöver man styra utfodringen för att reglera deras hull.

HÖGT	Gruppera, begränsa fodergivan för korna i hög hullklass. En ätplats per djur gör att de större korna inte kan förse sig med "fri tillgång av det bästa" först, utan får också hålla tillgodo med det grövre fodret på foderbordet.
------	--

LÅGT	Gruppera, så kor i lägre hullklass går i egen grupp med större tillgång till foder Förstakalvarna – är de tillräckligt stora vid inkalvning? Kalvningsperiodens längd – får de kor som kalvat först tillräckligt med foder av god kvalitet sent i digivningsperioden? Parasiter?
------	---

Håll ögonen på...

HÖGT	Hur blir kalvarna till korna med högst hullklass? En fet ko som avvänjer än lätt kalv är dyr i produktion.
LÅGT	Förstakalvarna – är de tillräckligt stora vid inkalvning? Kalvningsperiodens längd – får de kor som kalvat först tillräckligt med foder av god kvalitet sent i digivningsperioden? Parasiter?
BRA	Kalvens avvänjningsvikt – har kalven fått fri tillgång på mjölk under digivningsperioden, så har kon något lägre hull efter digivningsperioden som en följd av hög mjölkproduktion.

En grind eller vägg, plats vid foderbordet och en vattenkopp

Beroende på stallens utformning kan det vara olika lätt eller svårt att gruppera korna efter hull.

I mindre besättningar, där man efter exempelvis utfodrar med rundbalsensilage i fri tillgång, kan det tyckas som om insatsen att dela in korna i mer än en grupp är dyrare eller kräver mer än de fördelar som det är i att korna är i rätt hull. Om några av korna är i för lågt hull, och därmed behöver mer foder, blir emellertid insatsen att få dem att hamna rätt utan gruppindelning att ge alla kor i gruppen mer foder, eller foder med ett högre näringsinnehåll, vilket i sin tur kan leda till att kor som tidigare varit i lagom hull blir för feta, alltså en åtgärd som ger nackdelar åt andra hållet. Om korna är i alltför gott hull, vilket kan regleras genom mindre foder, alternativt att kombinera med till exempel halm, kan effekten bli att några individer blir för tunna. I många fall drabbar det förstakalvarna som har svårt att hävda sin plats vid foderbordet. Att se till att alla kor kan äta samtidigt, en ätplats per djur, är därför en värdefull insats för att ge möjlighet att korna – även de ranglåga – ska kunna äta samtidigt.

Det finns många gånger fördelar i att kunna vara flexibel i grupperingen, att göra mindre och större boxar, alternativt att kunna öppna eller stänga en grind, beroende på hur många djur man behöver ha i respektive grupp. Gruppering och foderstyrning ska naturligtvis också fungera under kalvningsperioden, så en god och konkret plan för djurflöde under stallsäsongen är värdefullt.

Gård&Djurhälsan

FRISKA DJUR GER VÄLMÄENDE GÅRDAR

www.gardochdjurhalsan.se